

«پژوهشگر گرامی»

صفحاتی را که مشاهده می فرمایید، گزیده‌ای محدود از یک سند پژوهشی طولانی است که شامل:

- صفحه روی جلد
- چکیده فارسی و انگلیسی
- صفحه اول مقدمه
- منابع
- فهرست مطالب
- پیشنهادات

جهت مطالعه دقیق جزئیات بیش تر سند به صورت چاپی به بخش پایان نامه‌ها در کتابخانه مرکزی و نیز برای مشاهده شکل دیجیتالی آن وارد پیوند ذیل شوید:

http://172.16.33.12/faces/search/digitalresources/digitalBriefView.jspx?_afPfm=mzlnj3xmi

در صورت به وجود آمدن هر گونه مشکل و پرسش در زمینه دسترسی، تهیه و استفاده از منابع الکترونیکی و دیجیتالی به مرکز اطلاع رسانی و بخش منابع دیجیتال کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه مراجعه و یا تماس بگیرید!

شماره تماس: ۰۸۷-۳۳۶۲۴۰۰۶

دانشگاه کردستان
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه الهیات و فقه شافعی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته فقه شافعی گرایش فقه شافعی

عنوان
بررسی احکام ذبح در فقه شافعی با تاکید بر مسائل مستحدثه

پژوهشگر
رحیم فتاحی

استاد راهنما
دکتر سالم افسری

تیر ۱۳۹۸

دانشگاه کردستان

دانشگاه کردستان
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه الهیات و فقه شافعی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته فقه شافعی گرایش فقه شافعی

عنوان
بررسی احکام ذبح در فقه شافعی با تاکید بر مسائل مستحدثه

پژوهشگر
رحیم فتاحی

استاد راهنما
دکتر سالم افسری

تیر ۱۳۹۸

دانشگاه کردستان

دانشکده علوم انسانی و اجتماعی

گروه الهیات و فقه شافعی

پایان نامه ارائه شده به عنوان بخشی از فعالیت‌های تحصیلی لازم جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد (M.A) در رشته فقه شافعی گرایش فقه شافعی

عنوان:

بررسی احکام ذبح در فقه شافعی با تاکید بر مسائل مستحدثه

پژوهشگر

رحیم فتاحی

در تاریخ ۱۳۹۸/۰۴/۲۶ توسط کمیته تخصصی و هیأت داوران زیر مورد بررسی قرار گرفت و با درجه عالی به تصویب رسید.

امضاء	مرتبه علمی	نام و نام خانوادگی	هیئت داوران
	استادیار	دکتر سالم افسری	۱- استاد راهنما
	استادیار	دکتر سید نوید نقشبندی	۲- استاد داور داخل گروه
	استادیار	دکتر وریا حفیدی	۳- استاد داور داخل گروه

مهر و امضا معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده
دکتر جمال محمدی

مهر و امضا مدیر گروه
دکتر رحیم فتاحی

چکیده

خداوند متعال مجموعه‌ای از استعدادها و امکاناتی را که برای زندگی در زمین لازم است، برای او فراهم نموده است. اما موانعی چون نفس یا شیطان همیشه مانع استفاده‌ی درست از نعمت‌های الهی بوده و هست. بنابراین رحمت خداوندی اقتضا نموده که از طریق هدایت تشریحی با وضع پاره‌ای مقررات و ارانه‌ی ارشادات او را به سوی کمال و استفاده‌ی مطلوب از استعدادها و امکانات راهنمایی کند. و بیان نوع حیوانات حلال گوشت و یا روش استفاده از حیوانات جهت ذبح شرعی از جمله راهنمایی‌ها و ارشادات شارع است. از سوی دیگر با توجه به پیشرفت و دستاوردهای فناوری بشر در زمینه‌ی ذبح حیوانات و لزوماً نیاز به استفاده از روش‌های نوین همچون ذبح ماشینی، بی‌هوشی قبل از ذبح و تبیین حکم شرعی این روش‌های نوین یک ضرورت است که این پایان‌نامه بر آن است با توجه به مبانی فقه شافعی روش شرعی ذبح را بررسی نموده و احکام و مسائل مستحدثه را در پرتو مبانی و مقررات بیان کند. ذبح در لغت به معنای قطع و بریدن است و در اصطلاح بریدن گردن حیوان که باعث مرگ آن می‌شود. ارکان ذبح بر چهار قسم است؛ یکی ذابح یا قصاب، دوم حیوان (سر بریده شده) سوم وسیله‌ی ذبح و چهارم روش ذبح. این پایان‌نامه مشتمل بر مقدمه و سه فصل و جمع‌بندی و نتیجه‌گیری است. در فصل اول مفاهیم و کلیات و فصل دوم ارکان و شروط ذبح و مقررات فقهی آن در فقه شافعی و فصل سوم روش‌های نوین ذبح و تطبیق آن با مقررات فقه شافعی بیان شده است.

روش تحقیق: در پژوهش حاضر روش گردآوری اطلاعات بصورت کتابخانه‌ای و با استفاده از روش تحقیق، توصیفی، تحلیلی انجام شده و مطالب آن از تفاسیر و احادیث و کتب معتبر مذهب شافعی استفاده شده است و در یک فرایند با تطبیق آرا و بیان نظرات مختلف، موضوع نقد و بررسی و رای راجح مذهب شافعی بیان شده است.

واژگان کلیدی: ذبح، تذکیه، فقه شافعی، مسائل مستحدثه

دانشگاه کردستان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۴	بیان مسئله
۴	مبانی نظری و پیشینه
۵	اهمیت و ضرورت تحقیق
۵	اهداف تحقیق
۵	پرسش‌های تحقیق
۵	روش تحقیق
۶	نتایج پژوهش
۷	فصل اول کلیات و مفاهیم
۸	۱-۱- درآمد
۸	۱-۲- ذبح
۸	۱-۲-۱- ذبح در لغت
۸	۱-۲-۲- ذبح در اصطلاح
۹	۱-۲-۳- ذبح در قرآن کریم
۹	۱-۲-۴- ذبح در سنت نبوی
۹	۱-۲-۵- حکمت ذبح شرعی حیوان
۱۰	۱-۲-۶- اثبات علمی دلایل ذبح اسلامی
۱۰	۱-۳- تذکیه (ذکاة)
۱۰	۱-۳-۱- تذکیه در لغت
۱۱	۱-۳-۲- ذکاة در اصطلاح
۱۱	۱-۳-۳- انواع ذکاة
۱۱	۱-۳-۴- فرق بین ذبح و تذکیه
۱۲	۱-۴- نحر
۱۲	۱-۴-۱- نحر در لغت
۱۲	۱-۴-۲- نحر در اصطلاح فقهی
۱۲	۱-۴-۳- نحر در قرآن کریم

- ۱-۵-عقر ..... عقر ۱۳
- ۱-۵-۱-عقر در لغت ..... عقر ۱۳
- ۱-۵-۲-عقر در اصطلاح ..... عقر ۱۳
- ۱-۵-۳-عقر در قرآن کریم ..... عقر ۱۳
- ۱-۶-پیشینه‌ی و روش‌های ذبح ..... ذبح ۱۳
- ۱-۶-۱-ذبح در آیین زرتشت ..... ذبح ۱۵
- ۱-۶-۲-ذبح در آیین یهودیت ..... ذبح ۱۵
- ۱-۶-۳-ذبح در آیین مسیحیت ..... ذبح ۱۶
- ۱-۶-۴-ذبح در مذهب براهمه ..... ذبح ۱۶
- ۱-۶-۵-ذبح در شریعت اسلام ..... ذبح ۱۶
- فصل دوم مقررات فقهی ذبح در فقه شافعی** ۱۷
- ۱-۲-درآمد ۱۸
- ۲-۲-رکن اول ذبح ۱۸
- ۱-۲-۲-شروط ذبح ۱۸
- الف- قصد و نیت ۱۸
- ب- بریدن و دجین که دو رگ بزرگ خون رساننده به گردن هستند ۱۸
- ج- چاقو یا وسیله‌ی ذبح تیز باشد ۱۹
- ۲-۲-۲-محل ذبح ۲۰
- ۳-۲-۲-حکم گوشت‌های وارداتی ۲۰
- ۳-۲-رکن دوم؛ ذابح ۲۲
- ۱-۳-۲-ذبیحه‌ی اهل کتاب ۲۲
- ۲-۳-۲-یادآوری ۲۴
- ۴-۲-حکم حیوان حرام در آیین اهل کتاب و حلال در دین اسلام ۲۵
- ۱-۴-۲-ذبیحه صبی ممیز و غیر ممیز ۲۶
- ۲-۴-۲-ذبیحه‌ی دیوانه و مست ۲۶
- ۳-۴-۲-ذبیحه‌ی کور ۲۷
- ۴-۴-۲-ذبیحه‌ی حائض ۲۷
- ۵-۴-۲-ذبیحه‌ی ختنه نشده ۲۸

- ۲۸-۶-۴-۲ ذبیحه‌ی خشتی ۲۸
- ۲۸-۷-۴-۲ ذبیحه‌ی گنگ (اخرس) ۲۸
- ۲۸-۵-۲ شروط ذابح ۲۸
- ۲۹-۶-۲ ذبیحه‌ی مسیحیان عرب ۲۹
- ۳۰-۷-۲ حکم ذبیحه‌ی بت پرستان ۳۰
- ۳۰-۸-۲ ذبح برای غیر خدا ۳۰
- ۳۱-۹-۲ رکن سوم؛ ذبیحه ۳۱
- ۳۱-۱-۹-۲ شروط ذبیحه ۳۱
- ۳۱-۱۰-۲ رکن چهارم: آلت ذبح ۳۱
- ۳۱-۱-۱۰-۲ شروط آلت ذبح ۳۱
- ۳۲-۲-۱۰-۲ حکم تسمیه هنگام ذبح ۳۲
- ۳۳-۳-۱۰-۲ حکم اضافه نمودن ذکر و اورادی اضافه بر تسمیه ۳۳
- ۳۳-الف- یادآوری ۳۳
- ۳۴-۱۱-۲ محرّمات ذبح ۳۴
- ۳۴-۱-۱۱-۲ میت ۳۴
- ۳۵-۲-۱۱-۲ خون یا دم مسفوح ۳۵
- ۳۵-۳-۱۱-۲ گوشت خوگ ۳۵
- ۳۶-۴-۱۱-۲ گوشت حیوانی که نام غیر الله بر آن ذکر شود ۳۶
- ۳۷-۵-۱۱-۲ منخنقه (خفه شده) ۳۷
- ۳۸-۶-۱۱-۲ موقوذه (کتک خورده) ۳۸
- ۳۸-۷-۱۱-۲ مترذیه ۳۸
- ۳۸-۸-۱۱-۲ نطیحه ۳۸
- ۳۸-۹-۱۱-۲ حیواناتی که درندگان از بدن آنها چیزی خورده و بدان سبب مرده‌اند ۳۸
- ۳۹-۱۲-۲ مستحبات ذبح ۳۹
- ۳۹-۱۳-۲ مکروهات ذبح ۳۹
- ۴۰-۱۴-۲ حکم شکاری که فرار می‌کند و بعد آن را کشته می‌یابی ۴۰
- ۴۰-۱۵-۲ حکم شکار نایینا به وسیله تیراندازی ۴۰
- ۴۰-۱۶-۲ حکم شکار حیوان وحشی فراری با تیر ۴۰

- ۴۱-۲-۱۷- حکم شکار حیوان اهلی فراری با تیر.....
- ۴۱-۲-۱۸- حکم ذبح حیوان افتاده در چاه.....
- ۴۲-۲-۱۹- حکم حیوان مقدور علیه.....
- ۴۲-۲-۲۰- حکم ذبح حیوان غیرمقدور علیه.....
- ۴۲-۲-۲۱- حکم ذبیحه در هنگام غضب چاقو.....
- ۴۳-۲-۲۲- حکم ذبیحه در هنگام گیر کردن چاقو در غلاف.....
- ۴۳-۲-۲۳- حکم ذبیحه‌ای که با تیراندازی دو نصف شده یا عضوی از آن جدا شده.....
- ۴۳-۲-۲۴- حکم ذبح حیوان از پشت سر.....
- ۴۴-۲-۲۵- حکم تشریک در نیت.....
- ۴۴-۲-۲۶- حکم شکار با سگ.....
- ۴۶- فصل سوم روش‌های نوین ذبح و تطبیق آن با مقررات فقه شافعی.....
- ۴۷-۳-۱- مسائل مستحدثه.....
- ۴۷-۳-۲- در آمد.....
- ۴۸-۳-۳- ذبح از طریق بیهوشی.....
- ۴۹-۳-۴- ذبح از طریق شوک الکتریکی.....
- ۵۰-۳-۵- ذبح با ماشین و ابزارهای پیشرفته.....
- ۵۰-۳-۶- شروط استفاده از برق برای ذبح.....
- ۵۲-۳-۷- شروط ذابح در ذبح با ابزارهای برقی.....
- ۵۲-۳-۸- بی‌حس کردن حیوان قبل از ذبح.....
- ۵۲-۳-۹- تسمیه واحد هنگام ذبح چند حیوان.....
- ۵۴-۳-۱۰- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
- ۵۵- منابع.....

مقدمه

دانشگاه کردستان

الحمد لله وحده و الصلاة و السلام على من لا نبی بعده.

انسان همواره برای بقای خود وزنده ماندن به خوراکی نیاز دارد و بدیهی است که طعام و خوراکی‌هایی حلال است که پاک باشند و نفس به آن‌ها متمایل باشد، همان‌طور که در سوره مائده، آیه ۱۴ آمده است. (ای محمد) از تو می‌پرسند که چه چیزی برایشان حلال است؟ بگو همه‌ی چیزهایی که پاک باشند و نفس بدان‌ها مایل باشد، حلال است. همچنین خداوند در سوره اعراف آیه ۱۵۷ می‌فرماید: (او پیامبر) خوراکی‌های پاک را برایشان حلال می‌نماید و ناپاک‌ها و غذاهای آلوده را بر آنان حرام می‌سازد.

تا مدتی مفهوم غذا خوردن در زندگی اولیه فقط سیر کردن شکم بود و کیفیت و کمیت آن مطرح نبود، اما با پیدایش شهرنشینی و تشکیل اجتماعات تغییرات زیادی در تغذیه‌ی بشر ایجاد شد. ایران باستان نخستین کشور جهان بود که انسان اولیه در آن به کشاورزی و پرورش دام پرداخته است. در یونان قدیم مردم بیشتر از گیاهان تغذیه می‌کردند، اما گوشت گوسفند، پرندگان، لبنیات و ماهی در بین برخی از طبقات اجتماع رایج بود. در روم قدیم مردم کشاورزی می‌کردند و از غلات و بقولات، میوه و برخی از انواع سبزی‌ها تغذیه می‌کردند و مصرف گوشت منحصر به طبقه‌ی اشراف بود.

تغذیه‌ی متعادل که دارای مواد غذایی است که همه‌ی نیازهای فرد به مواد مغذی را تأمین می‌کند شامل ۵ گروه اصلی است:

- ۱) گروه نان و غلات شامل نان، برنج، انواع ماکارونی، رشته‌ها، غلات آماده، فرآورده‌های آن‌ها و برخی ویتامین‌های گروه B، آهن و منیزیم است.
- ۲) گروه سبزی‌ها شامل انواع کلم، هویج، بادمجان، نخود سبز، لوبیا سبز، کاهو، گوجه‌فرنگی که دارای ویتامین‌های A و C و مقدار زیادی فیبر و آب است.
- ۳) گروه میوه‌ها شامل انواع میوه‌ها و میوه‌های خشک و مواد مغذی این گروه ویتامین‌های A و C، آب و فیبر غذایی است.
- ۴) گروه شیر و فرآورده‌های کم‌چرب شامل شیر، ماست، پنیر، کشک و دوغ است که دارای مقادیر زیادی کلسیم، فسفر و ویتامین B_۲ است.

^۱ (مائده ۴) یَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَكُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتِ

^۲ وَ حُلِّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتِ وَ حُرِّمَ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثُ

از کتاب تفسیر نور دکتر خرمدل جهت معانی آیات استفاده شده است.

۵) گروه گوشت شامل انواع گوشت قرمز (گوسفند و گوساله) گوشت سفید (مرغ، ماهی و پرندگان) است که دارای پروتئین، آهن فسفر و ویتامین های B ۱۲ و B ۶، روی و منیزیم است.

مواد خوراکی حیوانی بر ۲ قسم است:

الف) حیواناتی که در دریا زندگی می کنند، همگی حلال گوشت هستند.
ب) حیواناتی که در خشکی زندگی می کنند، خواه چهارپا یا پرندگان باشند، بعضی حلال گوشت و بعضی حرام گوشت هستند که در اسلام به تفصیل بیان شده؛ خداوند در آیه ۱۱۹ سوره انعام می فرماید به راستی خداوند به تفصیل چیزهایی که بر شما حرام شده است بیان کرده است (که از آنها نخورید) مگر ناچار و درمانده شوید، (که در این صورت می توانید به اندازه رفع ضرورت و دفع هلاک از گوشت حرام آنها بخورید)؛

و این تفصیل ها در اسلام بر ۳ قسم است:

۱ چیزهایی که به صراحت حلال است.
۲ چیزهایی که به صراحت حرام است.
۳ چیزهایی که شارع سکوت کرده است.
حکمت خداوندی اقتضا نموده است که برای پاک نمودن حیوانات حلال گوشت از خون و ضررهایی که دارد احکامی را برای ذبح آن قرار دهد. جز با ذبح شرعی، خوردن آن جایز نباشد. خداوند متعال در آیه ۱۶۸ سوره بقره می فرماید ای مردم از آنچه در زمین حلال و پاکیزه است بخورید و به دنبال شیطان روان نشوید که او بی گمان دشمن آشکار شما است.^۱
پس نیاز انسان به خوراک یکی از احتیاجات ذاتی است که عامل بقای زندگی و طول عمر است. احتیاج به خوراک دائمی است و ارگانسیم را مجبور می کند تا برای به دست آوردن خوراک و رفع گرسنگی کوشش نماید. تغذیه ی صحیح تأثیر مستقیم بر تندرستی و طول عمر دارد. غذای انسان باید شامل پروتئین ها، چربی ها، کربوهیدرات ها، مواد معدنی، ویتامین ها و آب باشد تا رشد و سلامت سلول های بدن تأمین شود.

۱ و قد فصل لكم ما حرم عليكم ألا ما ضررتم اليه

۲ يا أيها الناس كلوا مما في الارض حلالاً طيباً و لاتتبعوا خطوات الشيطان إنه لكم عدو مبين

بیان مسئله

خوراک یکی از نیازهای اساسی و مهم برای ما انسان‌ها است که از دیرباز بشر برای تأمین این نیاز، با روش‌های مختلف حیوانات را شکار نموده، اما با پیشرفت تمدن و رام نمودن حیوانات و پرورش آنان کم‌کم روش‌های ذبح و کشتن حیوانات اهلی نیز توسط انسان مورد استفاده قرار گرفت که احکام و روش‌های ذبح یکی از مهمترین مسائل است. بر اساس تحقیقات دانشمندان معاصر، ذبح شرعی تنها روش بدون درد برای سربریدن حیوانات حلال‌گوشت است. همچنین پژوهش‌ها حاکی از آن است که ذبح شرعی از نفوذ باکتری‌های خطرناک خصوصاً اسهال‌خونی به گوشت جلوگیری می‌کند. با توجه به پیشرفت فناوری‌های بشر در زمینه‌ی ذبح حیوانات و لزوم نیاز به استفاده از روش‌های نوین مانند ذبح ماشینی، بیهوشی قبل از ذبح، استفاده از شوک الکتریکی و موارد دیگر در این پایان‌نامه بررسی شده است و لازم به ذکر است که موضوعات نامبرده بر اساس فقه شافعی مورد بحث قرار گرفته است.

مبانی نظری و پیشینه

این بحث به قرآن کریم بازمی‌گردد و سپس در سنت و روایات نیز مشهود است. اما آثاری که به این موضوع پرداخته‌اند شامل موارد زیر است:

- احکام اضحیة و الذکاة اثر محمد بن صالح بن عثمان نشر دار الثقة للنشر و التوزیع در مکه سال ۱۴۱۲ هجری
- الذبائح فی مناسک الحج اثر احمدعلی طه ریان نشر جامعه الاسلامیة در مدینه منوره در سال ۱۹۸۷ م
- پایان‌نامه‌ی احکام تذکیه در فقه اسلامی اثر حبیب کریمی از دانشگاه تهران سال ۱۳۸۵
- پایان‌نامه‌ی محمد ادیبی مهر با عنوان بررسی تطبیقی موازین شرعی ذبح و به‌کارگیری ابزار و روش‌های نوین در آن از دانشگاه تهران، دانشکده الهیات و معارف اسلامی سال ۱۳۸۷
- پایان‌نامه چگونگی ذبح و نحر در فقه شافعی اثر مرضیه سادات سجادی از دانشکده الهیات و معرف مشهد، تابستان سال ۱۳۸۷
- پژوهش تحقیقی در احکام فقهی ذبح اثر محمد رحمانی، مرکز مطالعات وزارت جهاد کشاورزی سال ۱۳۷۷
- رساله دکتری در روش نوین کشتار طیور اثر اسماعیل حسن ولی از دانشکده دامپزشکی تهران، بی تا

- رساله دکتری زنجیر کشتار گاو در کشتارگاه سید ابراهیم ثاقبی از دانشکده دامپزشکی، بی تا
  - کتاب الذبح بالمکائن، اثر احمد ابن حسین عیدان، ناشر باقیات، سال چاپ ۱۳۹۰: این کتاب در مورد ذبح و شروط آن در فقه شیعه‌ی امامیه است و چون پایان‌نامه حاضر درباره‌ی ذبح در فقه شافعی با تأکید بر مسائل مستحدثه است پس کتاب مذکور قابل استناد نیست.
- اما این کتاب‌ها و تألیفات به مسأله‌ی ذبح، علاوه بر فقه شافعی از دیدگاه دیگر مذاهب اسلامی نیز پرداخته‌اند و همان‌گونه که از عنوان آن‌ها مشخص است، کم‌تر مسائل جدید را بررسی کرده‌اند، اما در این پایان‌نامه ذبح شرعی تنها از دیدگاه مذهب شافعی با توجه به مسائل نوین بیان شده است. جنبه‌ی نوآوری این پایان‌نامه بررسی روش‌های نوین ذبح در دنیای معاصر و تطبیق آن با مقررات و اصول فقه شافعی به صورت نوشته‌ی دانشگاهی است.

اهمیت و ضرورت تحقیق

با توجه به اهمیت موضوع ذبح در طول زندگی بشری و اختلافات فقهی موجود در این زمینه و پیدایش روش‌های نوین ذبح در دنیای معاصر از اهمیت زیادی برخوردار است که این پایان‌نامه بر آن است تا ذبح شرعی را در مذهب شافعی واکاوی و روش‌های نوین معاصر را با نظریات فقه شافعی تطبیق دهد.

اهداف تحقیق

- این پژوهش در پی دستیابی به اهداف زیر است
- تبیین ارکان ذبح در فقه شافعی
  - بیان روش‌های نوین ذبح در دنیای معاصر
  - تبیین حکم روش‌های نوین ذبح بر اساس مبانی فقهی مذهب شافعی

پرسش‌های تحقیق

- از پرسش‌های این تحقیق می‌توان به موارد زیر اشاره کرد
- ارکان ذبح در فقه شافعی چیست؟
  - روش‌های نوین ذبح در دنیای معاصر کدام‌اند؟
  - حکم روش‌های نوین ذبح بر اساس مبانی فقهی مذهب شافعی چیست؟

روش تحقیق

منابع

قرآن کریم

ابن القاضی الشہید، بدر الدین ابو الفضل محمد بن ابی بکر الاسدی الشافعی، (۲۰۱۱ م)، بدایۃ المحتاج فی شرح المنہاج، دار المنہاج جده.

ابن الملتن، ابو حفص عمر بن علی بن احمد (۲۰۰۱ م)، عجالۃ المحتاج الی توجیہ المنہاج، دار الكتاب، اربد اردن.

ابن النقیب الشافعی، احمد بن لؤلؤ بن عبداللہ (۱۹۸۲ م). عمدۃ السالک و عمدۃ الناسک. قطر: الشؤون الدینیۃ.

ابن عثیمین، محمد بن صالح (۱۴۱۲ هـ). احکام اضحیہ و الذکاء. مکہ، نشر دار الثقلۃ للنشر و التوزیع ابن فارس، احمد (۱۹۸۶ م). مجمل اللغه لابن فارس. بیروت، مؤسسہ الرسالہ ابن کثیر، ابو الفداء اسماعیل بن عمر (۱۹۹۹ م). تفسیر القرآن العظیم، ریاض: دار طیبہ للنشر و التوزیع.

ابو زرعه، احمد بن عبد الرحیم بن الحسین بن عبد الرحمن العراقی الکردی الشافعی، (۲۰۱۱ م)، تحریر الفتاوی علی التنبیہ و المنہاج و الحاوی، دار المنہاج جده. ادیبی مهر، محمد (۱۳۸۷). بررسی تطبیقی موازین شرعی ذبح و به کارگیری ابزار و روش‌های نوین در آن دانشگاه تهران، دانشکده الهیات و معارف اسلامی.

اصفہانی، راغب (۱۳۸۳). المفردات فی غریب القرآن. تهران، مکتب مرتضویہ لاحیا آثار الجعفریہ. انصاری، زکریا بن محمد بن زکریا (۱۹۹۴ م). فتح الوهاب به شرح المنہاج. بیروت، دارالفکر. انصاری، زکریا بن محمد بن زکریا (۲۰۱۵ م). أسنی المطالب فی شرح روضۃ الطالب. بیروت، دار الكتب العلمیہ.

بخاری، محمد بن اسماعیل (۱۴۲۲ هـ). صحیح البخاری. دمشق، دار طوق النجاء. برماوی، شمس الدین الشافعی، (۲۰۱۲ م)، اللامع الصبیح بشرح الجامع الصحیح ناشر دار النوادر سوریا.

بغوی، ابو محمد حسین بن مسعود (۱۹۹۷ م). التهذیب فی فقه الشافعی. بیروت، دارالکتب العلمیہ. بندر ریگی، محمد (۱۳۷۷). ترجمہ منجد الطلاب (فرہنگ جدید عربی - فارسی). تهران. بہرامی خوشکار، محمد (۱۳۹۰)، بررسی مباحث نو ظهور در ذبح شرعی با ابزار جدید، دانشگاه آزاد شہر ری

بيضاوى، ناصر الدين ابوسعيد شيرازى. (١٤١٨ هـ). انوار التنزيل و اسرار التأويل. بيروت، دارالاحياء التراث العربى.

بيهقى، ابوبكر احمد بن حسين. (٢٠٠٩ م). السنن الكبرى. بيروت: دار الفكر.

بيهقى، ابوبكر احمد بن حسين بن على (٢٠١٣ م)، السنن الكبير، مركز هجر، قاهره، مصر.

ترمذى، محمد بن عيسى. (١٩٧٥ م). سنن الترمذى. مصر، شركت مكتبة و مطبعة.

الثمين الحلبي، شهاب الدين احمد بن يوسف بن عبد الدائم. (بى تا). الدر المصون فى علوم الكتاب المكنون. دمشق، دارالقلم

جزرى، مبارك بن محمد ابن أثير. (١٩٧٩ م). النهاية فى غريب الحديث و الأثر. بيروت: المكتبة العلمية.

جواد على. (١٤٠٨ هـ). المفصل فى تاريخ العرب قبل الاسلام. بيروت، دار الساقى.

جوهرى، ابونصر اسماعيل بن حماد. (١٩٨٧ م). الصحاح تاج اللغة و صحاح العربية. بيروت: دار العلم للملايين.

جوينى، عبدالملك بن عبد اله بن يوسف بن محمد الجوينى، (٢٠٠٧ م)، نهاية المطلب فى دراية المذهب الملقب بامام الحرمين. ناشر دار المنهاج، جده.

حجازى، محمد محمود. (١٤١٣ هـ). التفسير الواضح. بيروت، دارالجيل الجديد.

حدادى، زين الدين محمد. (١٩٩٠ م). التوقيف على مهمات التعاريف. قاهره، عالم الكتب.

حسينى، محمد رشيد بن على رضا بن محمد. (١٩٩٠ م). تفسير المنار. مصر، هيئة المصرية العامة للكتب. الحصنى، ابوبكر بن محمد. (١٩٩٤ م). كفايه الاخير فى حل غايه الاختصار. دمشق، دارالخير.

خرم دل، مصطفى. (١٣٩١). تفسير نور. تهران، احسان

خطيب شربينى، شمس الدين محمد بن احمد. (١٩٩٤ م). مغنى المحتاج الى معرفة معانى الفاظ المنهاج. بيروت، دارالكتب العلمية.

دارقطنى، على بن عمر، (٢٠١١ م). سنن الدار قطنى. بيروت، مؤسسه الرساله.

دمياطى، ابوبكر عثمان بن محمد شطا. (١٩٩٧ م). إعانه الطالبين على حل أفاظ فتح المعين. بيروت، دارالفكر للطباعة و النشر و التوزيع.

دينيرى، ابوالبقاء، كمال الدين محمد بن موسى بن عيسى بن على الشافعى، (٢٠٠٤ م) النجم الوهاج فى شرح منهاج، ناشر دار المنهاج، جده.

رازى، زين الدين محمد بن ابى بكر بن عبدالقادر. (١٩٩٩ م). مختار الصحاح. بيروت، المكتبة العصرية - الدار النموذجية.

رازی، محمد بن عمر بن حسن. (١٤٢٠ هـ). مفاتيح الغيب (التفسير الكبير). بيروت، دارالاحياء التراث العربي

ربيعي، محمد. (١٣٧٠). باقيات صالحات. سندج: پرتو بيان

رملی، شهاب‌الدین ابوالعباس احمد بن احمد. (٢٠٠٩ م). فتح الرحمن بشرح زبد بن رسلان. بيروت، دارالمنهاج.

ريان، احمد على طه. (١٩٧٨ م). الذبائح في مناسك الحجّ مصادرهما و مصارفها. مدينة، جامعه الاسلاميه.

زيدي، محمد بن محمد بن عبدالرزاق الحسيني. (بي تا). تاج العروس من جواهر القاموس. دارالهداية. زحيلي، وهبة، (٢٠٠٦ م)، الوجيز في اصول الفقه، دمشق، دار الخير، زمخشري، ابو القاسم محمود بن عمرو بن احمد. (١٤٠٧ م). الكشاف عن حقائق غوامض التنزيل. بيروت، دار الكتاب العربي.

زهري، علامه محمد غمراوي، سراج الوهاج على متن المنهاج ناشر دار المعرفة، بيروت، بي تا. زيدان، عبدالكريم (١٩٩٣). المفصل في احكام المرأة والبيت المسلم، بيروت، مؤسسه الرساله. سجادي، مرضيه سادات. (١٣٧٨). چگونگی ذبح و نحر در فقه اسلامي، نشریه دانشکده الهيات دانشگاه فردوسی مشهد، شماره (٤٤/٤٣).

سعدی، ابو حبيب. (١٩٨٨ م). القاموس الفقهي لغه و اصطلاحاً. دمشق، دارالفکر.

شافعي، محمد بن ادريس. (١٩٩٠ م). الأم. بيروت، دارالمعرفة.

شنقيطي، احمد بن محمود بن عبد الوهاب، (١٤١٥ م)، عمادة البحث العلمي، مدينة منوره.

شوکانی، محمد بن علی بن محمد بن عبد الله، (١٤١٤ م)، فتح القدير، دار ابن كثير.

شوکانی، محمد بن علی بن محمد بن عبد الله. (١٩٩٣ م). نيل الأوطار. مصر، دار الحديث.

شيخ وجيمي، ايوب. (١٣٩٤). تحقيقي پيرامون حكم ذبيحه هاي بلاد ما.

شيرازی، ابواسحاق ابراهيم بن علی بن يوسف. (٢٠١١ م). المهذب في فقه الامام الشافعي. بيروت، دارالكتب العلميه.

شيرازی، ابواسحاق ابراهيم بن علی. (بي تا). المهذب في فقه الامام الشافعي. بيروت دارالكتب العلميه. عبيدان، احمد ابن حسين، (١٣٩٠)، كتاب الذبح بالمكائين، باقيات.

عسقلاني، ابن حجر. (١٣٧٩ هـ). فتح الباري شرح صحيح البخاري. بيروت، دار المعرفة.

عمرانی، ابو الحسين يحيى بن ابى الخير بن سالم العمرانى اليمنى الشافعي، (٢٠٠٠ م)، البيان في مذهب الامام الشافعي ناشر دارالمنهاج، جده.

فاضل الدين، ابراهيم. (بى تا). جده، مجله مجمع الفقه الاسلامى.
فراهيدى، خليل بن احمد. (بى تا). العين، بيروت، دارالكتب العلميه.
فيروزآبادى، مجدالدين محمد بن يعقوب (١٤١٠ م). القاموس المحيط. مصر، مكتبه و مطبعه مصطفى
البابى الحلبى.

فيومى، احمد ب محمد بن على المقرئ. (بى تا). المصباح المنير فى غريب شرح الكبير للرافعى.
بيروت، مكتبه العلميه.

قرشى، على اكبر. (١٣٨١). قاموس قران. تهران: دار الكتب الاسلاميه.
قرضاوى، يوسف. (١٤١٥ هـ). حلال و حرام در اسلام. ترجمه حسن زاده، تهران، نشر نهضت.
قرطبى، ابو عبدالله شمس الدين. (١٩٦٤ م). الجامع لاحكام القرآن. قاهره، دارالكتب المصريه
قليوبى، عميره، احمد سلامه، احمد البرلسى، حاشيتا قليوبى و عميره. بيروت دارالفكر. (١٩٩٥ م).
كريمى، حبيب. (١٣٨٥). احكام تذكيره در فقه اسلامى. دانشگاه تهران، دانشكده الهيات و معارف
اسلامى.

كورانى، شهاب الدين احمد بن اسماعيل، (٢٠٠٨ م)، الدرر اللوامع فى شرح جمع جوامع، جامعه
الاسلاميه، مدينه منوره
ماوردى، ابو الحسن على بن محمد بن محمد حبيب البصرى البغدادى. (بى تا). الحاوى الكبير فى فقه
مذهب الشافعى، بيروت، دار الفكر.

ماوردى، ابو الحسن على بن محمد بن محمد حبيب البصرى البغدادى... (١٩٩٩ م) الحاوى الكبير فى
فقه مذهب الشافعى الشهير بالماوردى ناشر دار الكتب العلميه. بيروت، لبنان.

مخلص، عبدالرؤوف. (١٣٩٢). تفسير انوار القرآن. تربت جام: احمد جام
مرسى، ابوالحسن. (٢٠٠٠ م). المحكم المحيط الاعظم. بيروت. دارالكتب العلميه.
مزنى، اسماعيل بن يحيى بن اسماعيل، ابو ابراهيم، (١٩٩٠ م) مختصر المزنى، ناشر، دارالمعرفه بيروت.
منذرى، ابو محمد زكى الدين. (١٩٨٧ م). مختصر صحيح مسلم. بيروت، مكتب الإسلامى.
الموسوعه الكويتيه، (١٤٢٧ هـ). ٤٥ جلد، كويت، وزارة الاوقاف والشئون الاسلاميه.
نووى، يحيى بن شرف. (بى تا). تهذيب الأسماء و اللغات. دار الطباعة المنيره، بيروت، دار الكتب
العلميه

نووى، يحيى بن شرف. (١٤٠٨ هـ). تحرير الفاظ التنبيه. دمشق، دارالعلم.
نیشابورى، مسلم بن حجاج. (١٩٨٧ م). صحيح مسلم. بيروت. داراحياء التراث العربى
نیشابورى، نظام الدين. (١٤١٦ هـ). غرائب القرآن و رغائب الفرقان. بيروت، دارالكتب العلميه.

هررى شافعى، محمّداىن بن عبداالله الأرمى العلوى. (٢٠٠١ م). تفسير حداثق الروح و الرىحان فى روابى علوم القرآن. بىروت، دارطوق النجاه.

هروى، ابن عبىد القاسم بن سلام. (١٤١٤ هـ). غرىب المصنّف. مدينه، مجله الجامعه الاسلاميه. همو (١٣٨٠). الوجيز فى أصول زىدان. تهران، نشر احسان.

همو (٢٠٠٩ م). كفايه النبىه فى شرح التنبيه. بىروت، دارالكتب العلميه

همو (بى تا). المجموع شرح المهذب. بىروت: دارالفكر.

همو، (١٩٩١ م). روضه الطالبين و عمده المتقين. بىروت، المكتب الاسلامى.

هيمى، ابن الحجر، احمد بن محمّد بن على، (١٩٨٣ م)، تحفّه المنهاج فى شرح المنهاج، ناشر المكتبه التجارّيه الكبرى بمصر.

دانشگاه کردستان

Abstract

One of our basic and basic needs is nutrition and the feeding of animals has always been a matter of human attention. The almighty God has a collection of talents and resources that are necessary for life on earth provided to her. But because obstacles such as soul and Satan always prevented the proper use of divine blessing therefore God's mercy requires that through guidance. With some regulations and guidance he will guide him towards the fullest use of the talents and resources. For example the expression of the type of solvent meat animals or the method of using solvent animals for slaughtering shari'a is one of the tips and answers. On the other hand due to the progress made by human technology in slaughtering animals. Well some needs to use modern methods such as slaughtering an anesthetic machine before slaughter etc. and the explanation of the religious order of these new methods is a necessity. Slaughtering in the word means cutting it. And in the term of cutting the neck of the animal that causes it to die the bodies are slaughtered on four orders. One is a miner or a butcher. Second animal third the slaughter and the fourth slaughter method. The condition is that the butcher is Muslim or from the people of the book. Halal animals have two types of meat. A domestic animal that is slaughtered is solvent and is identified in the pharynx. Two non-Domestic animals, such as deer, deer, goat cattle, and others. Which is solved by hunting and is considered the whole animal as a slaughterer the third pillar is the slaughtered one, which is based on three types. A sharp instrument such as a knife sharp knife. A glass jumper and a sharp knife that slices the animals head with these solvent devices. But the teeth of the nail or bone are not considered to be slaughterer this thesis consists of an introduction and three chapters, summarizing and concluding. In the first part concepts and lawfulness of the second chapter, the terms of slaughter and its legal provisions in shafi'i. The third chapter deals with modern methods of slaughter and its compliance with the rules of shafi'i jurisprudence.

Keywords: Slaughter, Taqiyyah, Shafi'i Jurisprudence, Issues

دانشگاه کردستان

University of Kurdistan
Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Shafi'i Jurisprudence

A Thesis
Submitted to the Postgraduate Studies Office in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of M.A. in Shafees Jurisprudence

Title:
The Survey of slaughter in Shafi'i Jurisprudence on the
new issues

By:
Rahim Fattahi

Supervisor:
Dr. Salem Afsari

دانشگاه کردستان

July, 2019

University of Kurdistan
Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Shafi'i Jurisprudence

A Thesis
Submitted to the Postgraduate Studies Office in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of M.A. in Shafees Jurisprudence

Title:
The Survey of slaughter in Shafi'i Jurisprudence on the
new issues

By:
Rahim Fattahi

Supervisor:
Dr. Salem Afsari

July, 2019